

Eendenkooi in bosreservaat Coolhembos niet rendabel genoeg

Bij historisch onderzoek naar het vroegere gebruik van bosreservaten stoot men soms op onverwachte ontdekkingen.

Middenin wat nu bosreservaat Coolhembos is, bleek 400 jaar geleden een eendenkooi te liggen. Dit was een constructie om wilde eenden te vangen, bestaande uit een ondiepe vijver of plas met daarop uitmondend vier gebogen vangpijpen, waar de eenden met behulp van tamme eenden en een kooikershondje naartoe werden gelokt. De kooiplas en de vangpijpen werden omgeven door een groenscherm en een afsluiting van rieten matten. Aan het einde van de vangpijpen bevonden zich vanghokjes.

Kaart van het Coolhembos (toen het Moer genoemd) uit het Landboek van Judocus Bal in 1669 (bron: Abdij van Bornem)

Het Landboek van Judocus Bal uit 1669 geeft een gedetailleerde beschrijving van de bezittingen van de Sint-Bernardusabdij van Hemiksem (nu Bornem), de toenmalige eigenaar van Coolhem. Hierin staat een nauwkeurige beschrijving van "het Moer bij 't Hof van Coolhem" (toenmalige naam voor het huidige Coolhembos). Buiten de figuur hierboven, beschrijvingen van de oorsprong en aard van het

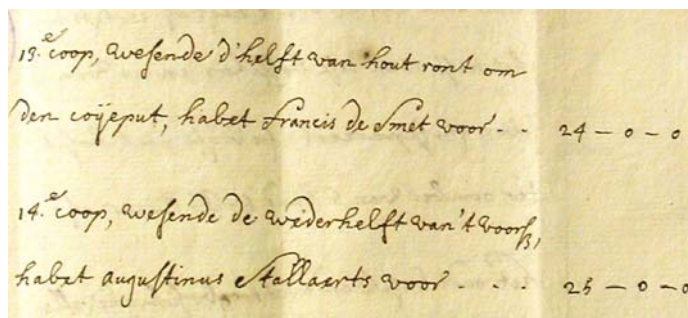
gebied, het gevoerde beheer, de pachters etc., wordt ook vermeld: "Niet wijd van daar [i.e. de Eyckendam dwars door Coolhembos] staat een vogelkooi, die nu vergaet mits het klein profijt" (zie figuur hieronder).

Deze vogelkooi, die nog prominent aanwezig is op de figuur van het Moer uit 1669 als een centraal gelegen cirkel in een vierkant met 4 armen, bracht toen blijkbaar niet meer genoeg op om het (zeer arbeidsintensieve) onderhoud ervan te rechtvaardigen.

Achttiende eeuwse verslagen van de paters

De paters van de Sint-Bernardusabdij van Hemiksem beheerden ook in de 18de eeuw actief hun domeinen. Alle uitgaven en inkomsten werden genoteerd in de jaarlijkse Rekeningenboeken. Na de Franse Revolutie belandden deze boeken (jaren 1663-1791) in het Algemeen Rijksarchief van Antwerpen.

Over de eendenkooi wordt in de 18de eeuwse verslagen niet meer expliciet gesproken: die was toen waarschijnlijk al volledig verbost, wat we kunnen afleiden uit de vermelding van houtverkopen in en rondom de "Coyeput", zoals de plaats van de oude eendenkooi toen genoemd werd (zie figuur hieronder).

Verkoop van het hout rondom de Coyeput (opbrengst 49 gulden) in 1747 (bron: Rijksarchief Antwerpen, archief St.-Bernardusabdij, nr. 71.2: Rekeningenboek 1747-1748)

Ook op 19de en 20ste eeuwse toponiemenkaarten van het bos staat centraal in het Coolhembos, naast de Eyckendam, nog steeds "de Kooi" aangegeven. Tegenwoordig is er van de eendenkooi geen spoor meer terug te vinden in Coolhem: de site ligt nu in het integrale deel van het bosreservaat.

Koen Smets

Naer de oost-zyde loopt eenen Breeden Damme, daer door den Eycken-damme genoemd, van eenige Eycke boomen die daer op staen. Niet wijd van daer staet een Vogel-koye, die nu vergaet mits het kleyn profijt. Op de west-zyde komen daer inne met een Dreve, komende voor-by de Moer-hoeve, daer François Se

Vermelding van de vogelkooi in het Landboek van Judocus Bal in 1669 (kopie van Bouwaert uit 1749, bron: Abdij van Bornem)